

ПОСТАНОВИ ПЛЕНУМУ ВЕРХОВНОГО СУДУ В ГОСПОДАРСЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ

*9-те видання,
доповнене і перероблене*



Київ • Алерта • 2026

УДК 346.9(477)(094.1)

П63

Упорядники: **Вереша Роман Вікторович** – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінального та адміністративного права Академії адвокатури України, заслужений юрист України;

Карпунцов Валерій Віталійович – доктор юридичних наук, професор кафедри політичних наук і права Київського національного університету будівництва і архітектури, заслужений юрист України.

П63 Постанови Пленуму Верховного Суду в господарському судочинстві. 9-те вид., допов. і перероб. Упорядники: Вереша Р.В., Карпунцов В.В. Київ: Алерта, 2026. 556 с.

ISBN 978-617-566-477-3

Видання включає систематизований збірник постанов Пленуму Верховного Суду та правозастосовну практику касаційних судів України з урахуванням останніх змін у законодавстві. До даного видання включено постанови Пленумів, що застосовуються в господарському судочинстві, які в цілому узгоджуються із змінами, що внесені до господарського та господарського процесуального законодавства України.

Розрахований на науковців, викладачів, аспірантів (ад'юнктів), студентів (слухачів) вищих закладів освіти правового спрямування та юридичних факультетів, суддів, працівників правозастосовних органів, адвокатів і всіх хто цікавиться питаннями господарського та господарсько процесуального права.

УДК 346.9(477)(094.1)

ISBN 978-617-566-477-3

© «Правова єдність», 2026

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
-----------------	---

I. ГОСПОДАРСЬКЕ СУДОЧИНСТВО

ПЛЕНУМ ВЕРХОВНОГО СУДУ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА № 12 від 24.12.1999 року Про практику розгляду судами клопотань про визнання й виконання рішень іноземних судів та арбітражів і про скасування рішень, постановлених у порядку міжнародного комерційного арбітражу на території України	4
ПЛЕНУМ ВЕРХОВНОГО СУДУ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА № 13 від 24.10.2008 року Про практику розгляду судами корпоративних спорів.....	20
ПЛЕНУМ ВЕРХОВНОГО СУДУ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА № 15 від 18.12.2009 року Про судову практику в справах про банкрутство	36

II. ПРАВОЗАСТОСОВНА ПРАКТИКА КАСАЦІЙНОГО ГОСПОДАРСЬКОГО СУДУ

ПЛЕНУМ ВИЩОГО ГОСПОДАРСЬКОГО СУДУ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА 17 травня 2011 року № 6 Про деякі питання практики розгляду справ у спорах, що виникають із земельних відносин	61
ПЛЕНУМ ВИЩОГО ГОСПОДАРСЬКОГО СУДУ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА 17 травня 2011 року № 7 «Про деякі питання практики застосування розділу XII Господарського процесуального кодексу України»	83
ПЛЕНУМ ВИЩОГО ГОСПОДАРСЬКОГО СУДУ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА 24 жовтня 2011 року № 10 «Про деякі питання підвідомчості і підсудності справ господарським судам»	92
ПЛЕНУМ ВИЩОГО ГОСПОДАРСЬКОГО СУДУ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА 24 жовтня 2011 року № 11 «Про деякі питання практики застосування розділу XII ¹ Господарського процесуального кодексу України»	101

ПЛЕНУМ ВИЩОГО ГОСПОДАРСЬКОГО СУДУ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА 26 грудня 2011 року № 15 «Про деякі питання практики застосування конкурентного законодавства».....	108
ПЛЕНУМ ВИЩОГО ГОСПОДАРСЬКОГО СУДУ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА 26 грудня 2011 року № 16 Про деякі питання практики застосування заходів до забезпечення позову.....	120
ПЛЕНУМ ВИЩОГО ГОСПОДАРСЬКОГО СУДУ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА 26 грудня 2011 року № 17 Про деякі питання практики перегляду рішень, ухвал, постанов за нововиявленими обставинами	123
ПЛЕНУМ ВИЩОГО ГОСПОДАРСЬКОГО СУДУ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА 26.12.2011 року № 18 Про деякі питання практики застосування Господарського процесуального кодексу України судами першої інстанції	130
ПЛЕНУМ ВИЩОГО ГОСПОДАРСЬКОГО СУДУ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА 23 березня 2012 року № 4 Про деякі питання практики призначення судової експертизи	168
ПЛЕНУМ ВИЩОГО ГОСПОДАРСЬКОГО СУДУ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА 22 березня 2012 року № 5 Про деякі питання практики призначення судових експертиз у справах зі спорів, пов'язаних із захистом права інтелектуальної власності.....	177
ПЛЕНУМ ВИЩОГО ГОСПОДАРСЬКОГО СУДУ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА 23 березня 2012 року № 6 Про судове рішення.....	185
ПЛЕНУМ ВИЩОГО ГОСПОДАРСЬКОГО СУДУ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА 23 березня 2012 року № 7 Про деякі питання участі прокурора у розгляді справ, підвідомчих господарським судам.....	191
ПЛЕНУМ ВИЩОГО ГОСПОДАРСЬКОГО СУДУ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА 17 жовтня 2012 року № 9 Про деякі питання практики виконання рішень, ухвал, постанов господарських судів України.....	198

ПЛЕНУМ ВИЩОГО ГОСПОДАРСЬКОГО СУДУ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА 17 жовтня 2012 року № 11 Про деякі питання практики застосування законодавства про державний матеріальний резерв	209
ПЛЕНУМ ВИЩОГО ГОСПОДАРСЬКОГО СУДУ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА 17 жовтня 2012 року № 12 Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності	214
ПЛЕНУМ ВИЩОГО ГОСПОДАРСЬКОГО СУДУ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА 21 лютого 2013 року № 7 Про деякі питання практики застосування розділу VI Господарського процесуального кодексу України	252
ПЛЕНУМ ВИЩОГО ГОСПОДАРСЬКОГО СУДУ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА 29 травня 2013 року № 10 Про деякі питання практики застосування позовної давності у вирішенні господарських спорів	268
ПЛЕНУМ ВИЩОГО ГОСПОДАРСЬКОГО СУДУ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА 29 травня 2013 року № 11 Про деякі питання визнання правочинів (господарських договорів) недійсними	279
ПЛЕНУМ ВИЩОГО ГОСПОДАРСЬКОГО СУДУ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА 29 травня 2013 року № 12 Про деякі питання практики застосування законодавства про оренду (найм) майна	295
ПЛЕНУМ ВИЩОГО ГОСПОДАРСЬКОГО СУДУ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА 17 грудня 2013 року № 14 Про деякі питання практики застосування законодавства про відповідальність за порушення грошових зобов'язань	304
ПЛЕНУМ ВИЩОГО ГОСПОДАРСЬКОГО СУДУ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА 17 грудня 2013 року № 15 Про затвердження Положення про порядок проведення санації до порушення провадження у справі про банкрутство	314
ПЛЕНУМ ВИЩОГО ГОСПОДАРСЬКОГО СУДУ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА 17 грудня 2013 року № 16 Про затвердження Положення про порядок офіційного оприлюднення відомостей про справу про банкрутство	322

ПЛЕНУМ ВИЩОГО ГОСПОДАРСЬКОГО СУДУ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА 24 листопада 2014 року № 1 Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з кредитних договорів.....	326
ПЛЕНУМ ВИЩОГО ГОСПОДАРСЬКОГО СУДУ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА 16 грудня 2015 року № 3 Про узагальнення судової практики вирішення спорів, що виникають у сфері надання послуг з електропостачання.....	338
ПЛЕНУМ ВИЩОГО ГОСПОДАРСЬКОГО СУДУ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА 25 лютого 2016 року № 4 Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин	372

ІІІ. ПОСТАНОВИ ПЛЕНУМУ ВЕРХОВНОГО СУДУ З ЗАГАЛЬНИХ ПИТАНЬ

ПОСТАНОВА № 1 ПЛЕНУМУ ВЕРХОВНОГО СУДУ від 30 листопада 2017 року Про затвердження Регламенту Пленуму Верховного Суду.....	393
ПОСТАНОВА № 2 ПЛЕНУМУ ВЕРХОВНОГО СУДУ від 30 листопада 2017 року Про визначення дня початку роботи Верховного Суду	401
ПОСТАНОВА № 5 ПЛЕНУМУ ВЕРХОВНОГО СУДУ від 30 березня 2018 року Про відмову у зверненні до Конституційного Суду України з конституційним поданням щодо відповідності (конституційності) пункту 3 розділу ІІ «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України від 06 грудня 2016 року № 1774-VІІІ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» положенням частини першої статті 8, частини третьої статті 22, частин першої та другої статті 24, частини першої статті 126, статті 130 Конституції України.....	402

ПОСТАНОВА № 7

ПЛЕНУМУ ВЕРХОВНОГО СУДУ

від 16 листопада 2018 року

Про відмову у зверненні до Конституційного Суду

України з конституційним поданням щодо відповідності (конституційності) частини другої статті 1, пунктів 7, 8, 9

частини першої, пункту 4 частини другої статті 3 Закону України від 16 вересня 2014 року № 1682-VII

«Про очищення влади» положенням статей 22, 38, 58, 61, 62

Конституції України 404

ПОСТАНОВА № 8

ПЛЕНУМУ ВЕРХОВНОГО СУДУ

від 16 листопада 2018 року

Про відмову у зверненні до Конституційного Суду

України з конституційним поданням щодо відповідності (конституційності) частини третьої статті 13 Закону

України від 20 листопада 2012 року № 5492-VI «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що

підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» статтям 22, 32 Конституції України..... 405

ПОСТАНОВА № 10

ПЛЕНУМУ ВЕРХОВНОГО СУДУ

від 16 вересня 2019 року

Про відмову у зверненні до Конституційного Суду

України з конституційним поданням щодо відповідності (конституційності) положення підпункту «в» підпункту 39

пункту 9 розділу I Закону України від 04 липня 2014 року № 1586-VII «Про внесення змін до деяких законодавчих

актів України щодо запобігання негативному впливу на стабільність банківської системи» (щодо викладення

в новій редакції частини п'ятої статті 50 Закону України від 23 лютого 2012 року № 4452-VI «Про систему гарантування

вкладів фізичних осіб» у частині активів недержавних пенсійних фондів) частині першій статті 8, статті 21, частинам

першій та другій статті 24, статті 46 Конституції України..... 406

ПОСТАНОВА № 16	
ПЛЕНУМУ ВЕРХОВНОГО СУДУ	
від 15 листопада 2019 року	
Щодо окремих положень проекту Закону України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України щодо удосконалення перегляду судових рішень в апеляційному та касаційному порядку» (реєстраційний № 2314 від 25 жовтня 2019 року)	407
ВИСНОВОК	
Пленуму Верховного Суду щодо окремих положень проекту Закону України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України щодо удосконалення перегляду судових рішень в апеляційному та касаційному порядку» (реєстраційний № 2314 від 25 жовтня 2019 року)	408
ПОСТАНОВА № 1	
Пленуму Верховного Суду від 07 лютого 2020 року № 1	412
РІШЕННЯ ВЕЛИКОЇ ПАЛАТИ ВЕРХОВНОГО СУДУ	412
ПРАВОВІ ПОЗИЦІЇ КАСАЦІЙНОГО ГОСПОДАРСЬКОГО СУДУ У СКЛАДІ ВЕРХОВНОГО СУДУ	420
ПОСТАНОВА № 1	
Пленуму Верховного Суду від 12 лютого 2021 року № 1	
Про діяльність Верховного Суду у 2020 році	427
РІШЕННЯ ВЕЛИКОЇ ПАЛАТИ ВЕРХОВНОГО СУДУ	427
ПРАВОВІ ПОЗИЦІЇ ВЕРХОВНОГО СУДУ	441
Постанова судової палати КГС ВС від 06.06.2022 у справі № 902/66/20	451
Постанова ОП КГС ВС від 15.07.2022 у справі № 921/184/21	453
Постанова ОП КГС ВС від 15.07.2022 у справі № 910/4445/21	455
Постанова КГС ВС від 27.07.2022 у справі № 922/3050/18	458

Постанова КГС ВС від 30.07.2022 у справі № 906/211/21.....	461
Постанова судової палати КГС ВС від 05.08.2022 у справі № 922/2060/20	463
Постанова КГС ВС від 23.08.2022 у справі № 910/9375/21.....	466
Постанова КГС ВС від 31.08.2022 у справі № 910/15264/21.....	468

I. СПРАВИ ПРО БАНКРУТСТВО

1. Про наслідки розгляду позовної заяви про звернення стягнення на предмет іпотеки боржника, який перебуває у процедурі банкрутства.....	473
2. Про розмір грошових вимог кредитора до майнового поручителя, щодо якого відкрито провадження у справі про банкрутство, та про врахування курсової різниці під час розгляду таких кредиторських вимог	475
3. Про застосування положень пункту 1-6 розділу «Прикінцеві та перехідні положення» КУзПБ у вирішенні судом питання про відкриття провадження у справі про банкрутство за заявою кредитора, якщо вимоги кредитора (кредиторів) не задоволені внаслідок збройної агресії проти України.....	477
4. Про залучення нових (поточних) кредиторів при внесенні змін до плану санації боржника до відкриття провадження у справі про банкрутство.....	480

II. СПРАВИ ЩОДО КОРПОРАТИВНИХ СПОРІВ, КОРПОРАТИВНИХ ПРАВ

1. Визначення суду, до юрисдикції якого віднесено розгляд справи у спорі про визнання учасником юридичної особи, який вибув, укладених нею договорів купівлі-продажу нерухомого майна недійсними з підстав порушення його корпоративних прав.....	481
2. Відсутність у позивача порушеного права з огляду на те, що він не набув статусу учасника ТДВ при перетворенні ПАТ на ТДВ (надалі – ТДВ на ТОВ), як підстава для відмови в позові про визнання недійсними рішень установчих / загальних зборів про створення ТДВ та його подальше перетворення	484
3. Щодо відсутності підстав для зобов'язання ТОВ надати документи, що виходять за межі обсягу аудиторської	

перевірки, а також електронні бази даних ТОВ, які не є документами	486
4. Недопустимість вжиття судом такого заходу забезпечення позову, як зупинення дії рішення загальних зборів ОСББ, що не передбачений ні статтею 137 ГПК України, ні іншими законами України або міжнародними договорами.....	488

III. СПРАВИ ЩОДО ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН ТА ПРАВА ВЛАСНОСТІ

1. Правомірність реалізації передбаченого договором оренди земельної ділянки права орендодавця на його розірвання в односторонньому порядку з підстав використання орендарем земельної ділянки не за цільовим призначенням	490
2. Особливості розгляду спорів про приватизацію об'єктів державної власності шляхом їх викупу орендарем. Обставини, встановлення яких є необхідним відповідно до норм законодавства, що регулюють ці правовідносини	492
3. Щодо права власності співвласників багатоквартирного житлового будинку на контейнерний майданчик, який побудований біля цього будинку та необхідний для задоволення побутових потреб його співвласників	495

IV. СПРАВИ У СПОРАХ, ЩО ВИНΙΚАЮТЬ ІЗ ПРАВОЧИНІВ, ЗОКРЕМА ДОГОВОРІВ.

1. Правомірність застосування заборони здійснення банками валютних операцій, учасниками яких є суб'єкти з місцезнаходженням у рф або в рб, до операцій із зарахування коштів, що надійшли від таких суб'єктів на поточний рахунок клієнта в Україні як платіж за договором оренди. Відсутність у цьому разі порушення статті 1 Першого протоколу до Конвенції.....	497
2. Мета неустойки полягає в стимулюванні боржника та не покликана на отримання кредитором невинуватених прибутків внаслідок стягнення штрафних санкцій.....	501

I. СПРАВИ ПРО БАНКРУТСТВО

1. Про покладення солідарної відповідальності у справі про банкрутство (ч. 6 ст. 34 КУзПБ)..... 504
2. Про фраздаторність правочину в межах справи про банкрутство та неефективність способів захисту прав. 506
3. Щодо грошових вимог банку до боржника, забезпечених заставою (іпотекою) майна боржника, які були додатково заявлені банком..... 508

II. СПРАВИ ЩОДО ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ, А ТАКОЖ ПОВ'ЯЗАНІ З АНТИМОНОПОЛЬНИМ ТА КОНКУРЕНТНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ.

1. Підтвердження форс-мажорних обставини у спорі про дострокове припинення дії свідоцтва на торговельну марку внаслідок її невикористання..... 510
2. Щодо недопустимості ототожнення різних видів антиконкурентних узгоджених дій. 512

III. СПРАВИ ЩОДО КОРПОРАТИВНИХ СПОРІВ, КОРПОРАТИВНИХ ПРАВ.

1. Щодо визначення розміру статутного капіталу та розмірів часток учасників товариства за позовом спадкоємиці мажоритарного учасника товариства..... 513
2. Щодо виключної компетенції загальних зборів учасників ТОВ на затвердження збільшеного розміру статутного капіталу товариства та неприпустимість втручання суду в господарсько-управлінську діяльність товариства..... 515
3. Щодо застосування норми п. 5 ч. 1 ст. 41 КЗпП України у випадку звільнення голови ОСББ. 517

IV. СПРАВИ ЩОДО ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН ТА ПРАВА ВЛАСНОСТІ.

1. Щодо визначення підсудності спору за позовом іноземної компанії про визнання права власності на морське судно..... 519

2. Щодо правової природи договору з біологічного очищення (біомеліорації) каналу..... 521
3. Щодо способу подання заяви про продовження договору оренди державного і комунального майна. 523
4. Щодо виключного права співвласників будинку розпоряджатися прибудинковою територією багатоквартирного будинку..... 524
5. Щодо неможливості набуття релігійною організацією права власності на об'єкт археології та архітектури..... 525

I. СПРАВИ ПРО БАНКРУТСТВО.

1. Про особливості застосування п. 1-8 розділу «Прикінцеві та перехідні положення» КУзПБ. 528
2. Про обов'язок юридичної особи, яку визнано банкрутом, зареєструвати електронний кабінет у підсистемі «Електронний суд» ЄСІКС..... 530
3. Щодо покладення солідарної відповідальності на органи управління боржника на підставі ст. 34 КУзПБ. 531

II. СПРАВИ ЩОДО ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ, А ТАКОЖ ПОВ'ЯЗАНІ З АНТИМОНОПОЛЬНИМ ТА КОНКУРЕНТНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ.

1. Щодо наслідків бездіяльності органу АМК у прийнятті рішення поза межами строку давності притягнення до відповідальності за порушення законодавства про захист економічної конкуренції. 533
2. Щодо питання розмежування юрисдикції у спорі про захист прав на корисну модель. 535

III. СПРАВИ ЩОДО КОРПОРАТИВНИХ СПОРІВ, КОРПОРАТИВНИХ ПРАВ.

1. Юрисдикція спору за позовом спадкоємців учасника товариства про визначення розміру статутного капіталу та розміру часток учасників товариства, у прийнятті до якого спадкоємцям відмовлено. 536

2. Щодо належного позивача у спорах про визначення розміру статутного капіталу та розміру часток учасників товариства. . 537
3. Щодо порушення переважного права учасника ТОВ при відчуженні частки статутного капіталу товариства у випадку, коли частка ТОВ була предметом кількох послідовних правочинів..... 538

IV. СПРАВИ ЩОДО ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН ТА ПРАВА ВЛАСНОСТІ.

1. Щодо права нового власника майна вимагати в судовому порядку припинення податкової застави, накладеної через борги попередника..... 540
2. Щодо проголошення судового рішення. 542

Законодавство України

ПОСТАНОВИ ПЛЕНУМУ ВЕРХОВНОГО СУДУ В ГОСПОДАРСЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ

*9-те видання,
доповнене і перероблене*

Підписано до друку 05.01.2026. Формат 60x84¹/₁₆.

Папір офсетний. Гарнітура Arial

Друк офсетний. Умовн. друк. арк. 32,32.

Видавництво «Алерта»

04210, м. Київ, а/с 112.

Тел.: (099) 607-97-62.

E-mail: alerta.pravovaednist@gmail.com, веб-сайт: alerta.kiev.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 788 від 29.01.2002